

Η προαγωγή περιβαλλοντικών και αειφορικών πολιτικών στο Πανεπιστήμιο

Το 1992 η συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη τόνισε ότι το Πανεπιστήμιο πρέπει να παίξει σημαντικό ρόλο στη προαγωγή της αειφορίας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη Διεπιστημονική εκπαίδευση των φοιτητών στην προαγωγή της περιβαλλοντικής έρευνας και στη διάχυση γνώσης και τεχνολογίας στις πρακτικές της κοινωνίας (UNCER, 1992).

Το 1993 στη συνδιάσκεψη 500 πρυτάνεων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από 39 Ευρωπαϊκές χώρες οριοθετήθηκε ο ρόλος των Πανεπιστημίων για την προαγωγή του άρθρου 21 της παγκόσμιας συνδιάσκεψης για την αειφορία (CRE, 1993). Μεταξύ αυτών τονίστηκε ότι τα πανεπιστήμια θα πρέπει:

- ✓ Να επιδιώκουν ενεργά την περιβαλλοντική προστασία και αειφόρο ανάπτυξη εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας
- ✓ Να προάγουν στους φοιτητές, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό αλλά και στην κοινωνία ευρύτερα πρότυπα αειφόρου κατανάλωσης και διαχείρισης πόρων καθώς και να αναπτύσσουν τις ικανότητες του ακαδημαϊκού τους προσωπικού για τη διδασκαλία περιβαλλοντικών γνώσεων
- ✓ Να ενσωματώνουν την περιβαλλοντική διάσταση στις ακαδημαϊκές τους δραστηριότητες και να αναπτύσσουν προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για το διδακτικό προσωπικό, τους ερευνητές και τους φοιτητές που θα αναδεικνύουν το περιβαλλοντικό πρόβλημα ανεξαρτήτως του αντικειμένου σπουδών τους.
- ✓ Να προωθούν την αειφορία μέσω Διεπιστημονικών προσεγγίσεων και με την ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα Πανεπιστήμια και οργανισμούς στην εκπαίδευση και την έρευνα.

Η προαγωγή της αειφορίας μπορεί και επιφέρει σημαντικά θετικά αποτελέσματα τόσο για το Πανεπιστήμιο όσο και για τη κοινωνία:

1. Στους φοιτητές με τη προαγωγή της κριτικής τους ικανότητας, των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους
2. Στο περιβάλλον με τη διαχείριση των πρώτων υλών και της ενέργειας καθώς και την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων
3. Στην οργάνωση του πανεπιστημίου, στις πολιτικές του, στη διοίκηση και στις καθημερινές λειτουργίες του

Η προαγωγή της αειφορίας είναι δυνατό να επιτευχθεί σε διαφορετικά επίπεδα:

- ✓ Ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών θεμάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης για τη βελτίωση των γνώσεων των φοιτητών για το περιβαλλοντικό πρόβλημα και τους τρόπους για την αντιμετώπιση του. Οι αυριανοί επιστήμονες ανεξαρτήτως του αντικειμένου σπουδών τους θα πρέπει να εφοδιαστούν με τις γνώσεις, κριτική ικανότητα και πρακτικά εργαλεία που θα τους επιτρέψει να αναγνωρίζουν και αποτελεσματικά να αντιμετωπίζουν την περιβαλλοντική διάσταση στις επαγγελματικές τους πρακτικές. Για την επίτευξη αυτού του στόχου παράλληλα με τις εξειδικευμένες γνώσεις το

Πανεπιστήμιο θα πρέπει να προάγει και τη Διεπιστημονική προσέγγιση, περιβαλλοντικών και άλλων θεμάτων.

✓ Το Πανεπιστήμιο μέσω της εκπαιδευτικής του διαδικασίας έχει τη δυνατότητα αλλά και υποχρέωση να αναπτύξει τον τρόπο σκέψης και να επηρεάσει τις συμπεριφορές των αυριανών επιστημόνων μέσω της διερεύνησης και διδασκαλίας αιφθόρων πρακτικών. Αυτή η συνεισφορά θα είναι πολύ περιορισμένη και ίσως χωρίς αντίκρισμα αν τις πρακτικές αυτές δεν τις ενστερνίζονται το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό του πανεπιστημίου και δεν τις υιοθετεί στην καθημερινή του λειτουργία το Πανεπιστήμιο. Το κίνητρο για 'αλλαγή' θα πρέπει να ξεκινάει από 'μέσα'.

✓ Επίσης η κοινωνία αναμένει από το πανεπιστήμιο να αναλάβει καινοτόμες πρωτοβουλίες και να προάγει νέες τεχνολογίες και εργαλεία τα οποία στη συνέχεια θα διαχυθούν στη κοινωνία. Το πανεπιστήμιο καλείται να προάγει την έρευνα να διερευνήσει νέους τρόπους σκέψης και να εκπαιδεύσει τους πολίτες της.

Το πανεπιστήμιο Nijmegen της Ολλανδίας (Buisse *et al.*, 2001), ως πρωτοπόρο στον αναδυόμενο τομέα περιβαλλοντικής διαχείρισης, για την επίτευξη αυτών των στόχων έλαβε σειρά μέτρων όπως τη διοργάνωση συναντήσεων για την βελτίωση της ευαισθητοποίησης του διδακτικού προσωπικού, την ενσωμάτωση των αρχών της αιφθόρου ανάπτυξης στο πρόγραμμα σπουδών άλλα και την ενσωμάτωση νέων σχετικών μαθημάτων. Επιπλέον συνδιοργάνωσε ημερίδες για την αιφθόρο ανάπτυξη, συμμετείχε σε σχετικά ερευνητικά προγράμματα και προήγαγε την αιφθόρο διαχείριση των εγκαταστάσεων και λειτουργιών του Πανεπιστημίου με σύνδεση της εκπαίδευσης, περιβαλλοντικής διαχείρισης και έρευνας.

Η συστηματική και αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων συνιστά το πλέον αποφασιστικό βήμα για την προαγωγή της αιφθόρας στο πανεπιστήμιο (Breymann, 1998; Shriberg, 2002). Εναλλακτικά μπορεί να αποτελεί τον τελικό στόχο ενός οργανισμού που επιδιώκει να αναδείξει την περιβαλλοντική του υπευθυνότητα (Barnes και Jorran, 2002). Όποιος και αν είναι ο τελικός στόχος η εφαρμογή των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) είναι από τους πλέον αποτελεσματικούς τρόπους για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών θεμάτων σε κάθε πτυχή λειτουργίας ενός οργανισμού. Ακολουθώντας παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των ΣΠΔ και τα οφέλη από την εφαρμογή τους.

Βιβλιογραφία

- Barnes, P and Jerman, P (2002) Developing an Environmental Management System for a Multiple-University Consortium, *Journal of Cleaner Production*, 10, 33-39
- Breymann, S (1998) Sustainability through Incremental Steps? The Case of Campus Greening at Rensselaer, *Greener Management International*, Autumn, 117-127
- Buisse, C Dankelman, I and van den Heuvel, P (2001) Nijmegen University: Laboratory for Change Towards Sustainable Development,

Symposium of the International Research Network for Quality, Environment and Corporate Social Responsibility, 22 June, Nijmegen School of Management, Netherlands

- CRE (1993) University Charter for Sustainable Development, *Conference of European Rectors Co-operation Programme in Europe for Research on Nature and Industry through Coordinated University Studies*, Conference Proceedings, Geneva
- Shriberg, M (2002) Institutional Assessment Tools for Sustainability in Higher Education: Strengths, Weaknesses, and Implications for Practice and Theory, *Higher Education Policy*, 15, 153-167
- UNCED (1992) Agenda 21: a Programme of Action for Sustainable Development, Chapter 36: Promoting Education, Public Awareness and Training, Rio Declaration, United Nations, New York